

УДК 338

Світлана Кароль, Ірина Федишин

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА БАЗІ ІННОВАЦІЙ

Svitlana Karol, Iryna Fedyshyn

SUPPORT OF THE TERNOPIL REGION AGRICULTURAL ENTERPRISES COMPETITIVENESS ON THE BASIS OF INNOVATION

На сьогодні розвиток конкурентних відносин в аграрній сфері виробництва в цілому та забезпечення конкурентоспроможності підприємства, як її структурної одиниці є необхідністю, що зумовлена рядом об'єктивних чинників. Конкурентоспроможність аграрного підприємства визначається як концентрований вираз сукупності його ресурсного потенціалу, напряму та диверсифікації виробництва, частоти та ефективності застосування новітніх технологій, організації, управління та обсягів реалізації продукції на ринку [1].

Інноваційна діяльність, що здійснюється на основі прогресивних науково-технічних досягнень є головним інструментом подолання кризових явищ, стабілізації і зростання економіки та підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. Основу для інноваційного розвитку створюють економічні суб'єкти, що здійснюють інноваційну діяльність з метою отримання вигод. Проте її результативність залежить від стану зовнішнього і внутрішнього економічного середовища, наявності необхідних умов для впровадження й раціонального використання інноваційної продукції.

У сільському господарстві та в галузі рослинництва, зокрема, інноваційні технології являють собою економічні моделі, що на основі використання елементів біологічного землеробства та оптимізації виробничих процесів дозволяють досягнути високого ступеня керованості, прогнозованості та ефективності [2].

На відміну від традиційних технологій, інноваційні технології виробництва продукції рослинництва повинні базуватися на використанні енерго- і ресурсозберігаючих систем землеробства, елементами яких є:

- відповідність біологічним і зональним особливостям вирощування сільськогосподарських культур з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов;
- відмова від виконання оранки;
- мінімізація основного обробітку ґрунту в напрямку зменшення кількості агротехнічних операцій та поєднання кількох операцій в одному технологічному процесі, що зумовлює скорочення часу обробітку посівних площ на 70–80 % та забезпечує економію виробничих витрат у середньому в п'ять разів, у тому числі витрати на добрива – на 30–40 %, паливно-мастильні матеріали (далі ПММ) – на 60–70 %, придбання сільськогосподарської техніки – на 80–90 %;
- використання широкозахватної ґрунтообробної техніки, що передбачає подвоювання коліс, застосування широкопрофільних шин або гумовометалевих гусениць і дає змогу знизити рівень ущільнення ґрунту та витрати ПММ;
- зменшення глибини дії робочих органів сільськогосподарських машин на ґрунт і мульчування його поверхні соломною та іншими післяжнивними рештками;
- здійснення прямого посіву по післяжнивних рештках; застосування багаторівневого комплексу заходів боротьби з бур'янами та інтегрованих систем

удобрення і захисту рослин (використання науково обґрунтованої системи сівозмін;

- посів сидеральних культур, що сприяють накопиченню в ґрунті азоту, збільшують інфільтрацію води, дозволяють скоротити обсяги використання гербіцидів, підвищують урожайність культур;

- точне внесення добрив під горизонт посіву; управління посівними нормами сільськогосподарських культур і шириною міжрядь).

Серед проблем, що виникають в аграрній сфері Тернопільщини при впровадженні інновацій, можна виділити такі: відсутність науково-технічної інформації щодо самих розробок і їх впровадження в аграрних підприємствах; тривала та ускладнена процедура розгляду інноваційних проектів з метою надання їм певних пільг; відсутність ефективної системи фінансово-кредитної підтримки інноваційної діяльності з урахуванням і збереженням спеціалізації підприємств; високий економічний ризик у зв'язку зі значними витратами виробництва на нововведення і невизначеністю ринку збуту та обсягів попиту на ньому; невідповідність існуючих нормативної бази та техніко-технологічних стандартів сучасному рівню економічного розвитку та вимогам до техніки і технологія на світовому ринку; нестача в аграрних підприємствах обігових коштів та їх залежність від зовнішніх джерел фінансування; відсутність кваліфікованих кадрів. Визнано, що в умовах ринкового середовища головним важелем економічного механізму ресурсозбереження є конкуренція. Конкуренція товарів робників на ринку змушує їх, з одного боку, підвищувати якість продукції, діючи на основі нецінових методів боротьби, а з іншого знижувати витрати на виробництво одиниці продукції. У сукупності це сприяє підвищенню рівня ресурсоспоживання і посиленню збереження ресурсів виробництва.

Отже, для впровадження інновацій у виробничу діяльність аграрних підприємств Тернопільської області необхідно:

- сформувати інфраструктуру ринку інноваційної продукції сукупністю організацій, колективів, окремих спеціалістів, потенційно спроможних виконувати інноваційну діяльність;

- забезпечити платоспроможність сільськогосподарських товаровиробників, що підвищить попит та обсяги придбання інноваційного продукту;

- збільшити обсяги не лише зовнішніх, а і внутрішніх інвестицій при здійсненні трансферу завершених розробок;

- прискорити частоту та обсяги пропозиції інновацій та подолання існуючого дефіциту інвестиційного капіталу;

- стимулювання з боку держави аграрних підприємств до інноваційного оновлення шляхом дотацій та преференцій.

Інноваційний розвиток сільського господарства повинен базуватися на здійсненні державної аграрної та інвестиційної політики, спрямованої на активізацію нововведень, як пріоритетної складової загальної стратегії підвищення національної конкурентоспроможності через забезпечення конкурентоспроможності на мікрорівні.

Список використаних джерел:

1. Грановська В.Г. Інноваційний розвиток аграрних підприємств як складова їх конкурентоспроможності / В.Г. Грановська // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2012. – Вип. 1(4). – Т. 2. – С. 105-109.

2. Прокопєць Л.В., Колесник В.Ю. Засади інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/18_ENXII_2015/Economics/12_195196.doc.htm.